

u neho maďarský bratislavský konzul¹ vo veci poslania vianočných dárkov pre teroristov v Ilave. Pán predseda Dr. Tiso mu zdelil, že nemôže povoliť, pretože ide o obyčajných trestancov, ktorí boli k nám poslaní s určitým poslaním (teroristi), že však môže súhlasiť, aby boli poslané darčeky iným väzňom, ktorí nie sú ovšem zavretí v Ilave (neteroristi). Dodal, že naša verejnosť by nestrpela, aby bolo povolené teroristom poslať dary vianočné zo strany maďarskej.

Poslanie darčiekov pre iných väzňoch, t. j. neteroristov, sa povoľuje len s tou podmienkou, že to bude povolené i česko-slovenským väzňom v Maďarsku, t. j. reciprocita².

Poslanie a nakúpenie darčiekov prevedie bratislavský maďarský konzul spolu so sestrou Červeného kríža v Bratislave a to z prostriedkov bratislavského maďarského konzulátu.

Žiada sa oznámiť toto do Budapešti na vyslanectvo, aby tu reciprocitu zaistili a žiada sa, aby sa vyslanectvo postaralo o naplnenie reciprocit³.

Zaznamenal:
Dr. Krno

AMZV ČR, KV, kart. 46, f.: Jednání s Maďarskem 1938. Kópia, strojopis.

¹ Gy. Petravich.

² Pozri dok. č. 87.

³ Dňa 23. 12. 1938 P. Fiša oznámil česko-slovenské stanovisko ohľadne darov pre maďarských teroristov v Ilave. Vyhlásil J. Vörnlemu: „Praha a Bratislava nie je proti tomu, aby sme navštívili zajatcov a ich obdarovali, ale väzni v Ilave sú výnimkou, pretože podľa Tisa sa banebne chovali a ich duše sú zaťažené takými deliktami, pre ktoré nemôže dovoliť ich návštevu. Tento odkaz som s ľútosťou zobral na vedomie. Avšak vzhľadom na blížiace sa vyhlásenie amnestie, nebolo žiaduce, aby sa táto otázka znova pertraktovala.“ ZM HÚ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 19, Küm. pol. 1938-7/7-3265. Záznam rozhovoru J. Vörnleho s P. Fišom 23. 12. 1938.

24. december 1938, Bratislava.

Aide-mémoire maďarského konzula Gy. Petravicha predsedovi slovenskej vlády J. Tisovi o pripravenosti maďarskej vlády zlepšiť politickú atmosféru medzi Maďarskom a Slovenskom.

Záznam

Dnes na poľudnie dostavil sa do vládnej budovy v Bratislave maďarský kráľovský konzul Jules de Petravich a pre pána predsedu Slovenskej vlády Dr. Jozefa Tisu¹ k rukám krajinského vice-prezidenta Františka Foltina odovzdal toto vyhlásenie maďarskej kráľovskej vlády:

„Maďarská kráľovská vláda usiluje sa o dobrý pomer so svojim slovenským susedom.

Maďarská kráľovská vláda dopyčuľa sa o poľutovaniahodných incidentoch, ku ktorým došlo na oboch územiach.

V nádeji reciprocit, maďarská kráľovská vláda, dá každý jednotlivý prípad vyšetriť a ak by maďarské úradné, alebo súkromné osoby boli zanedbali svoje povinnosti, alebo dopustili sa nepriestojnosti, dá ich potrestať.

Maďarská kráľovská vláda je tej mienky, že k mierovej výstavbe treba vytvoriť kľudnú atmosféru, pri čom môže tlač a rozhlas vykonať cenné služby.^{1,2}

Zaznamenal:
Dr. K. Klinovský

SNA, ÚPV, kart. I, č. I 885. Originál, strojopis.

¹ Počas vianočných sviatkov sa Tiso nezdržoval v Bratislave, ale v Bánovciach n/B.

² Pri odovzdávaní aide-mémoire si maďarský konzul prial, aby J. Tiso podľa zväženia časť vyhlásenia maďarskej vlády poskytol na zverejnenie Slovenskej tlačovej agentúre a rozhlasu. Záznam F. Foltina. Tamže.

92

27. december 1938, 18.00 hod., Praha.

Záznam telefonického rozhovoru vyslanca R. Fliedera s ministrom A. Machom, ktorý žiadal intervenovať u maďarskej vlády proti násiliu maďarských orgánov voči slovenským obyvateľom v obciach Komjatice a Šurany.

Záznam

Telefonoval šef slovenskej propagandy pan Mach ze Štrbského Plesa. V obci Veľké Šurany, odstoupené Maďarsku, zúčastnili se Slováci o Štredný den púlnocni mše a potom zpívali píseň „Hej Slováci“. Maďarští četníci je rozehnali. Den na to, t. j. 25. t. m. slovenský lid, vycházejí z kostela dopoledne znovu zaspíval „Hej Slováci“. Došlo znovu ke zákroku maďarského četnictva a když lid se dál jítřil, maďarští četníci vystřelili, při čemž byla zastřelena 17-letá Marie Kokošová a více osob zraněno¹.

Maďarská zpráva o tom vydaná jest vyhýbavá a svádí vinu na slovenské provokatéry.²

Pan Mach k osvětlení tohto případu uvádí, že v obci Komjatice, která sousedí s Velkými Šurany již po volbách na Slovensku došlo k bouřlivým událostem. Slovenské obyvatelstvo, aniž by někoho provokovalo, nadšeno výsledkem voleb na Slovensku, zazpívalo „Hej Slováci“. Již zde maďarští četníci si počínali velmi krutým způsobem. Zatklí i kněze Julia Bartiška a zbili ho. Pan Mach, který po několika dnech na to obec navštívil, viděl ještě v obličejí tohto kněze stopy po ranách. Zbili také 12 studentů, z nichž většina potom utekla do Bratislavy³. Dále zbili i starostu Jana Draguna, ačkoliv tento byl dosti nakloněn Maďarům.

Stalo se to na pouhé udání cikánky, bez vyšetřování. Byl v bezvědomí odvezen do nemocnice.

Po těchto událostech slovenský tisk i rozhlas uklidňoval slovenské obyvatelstvo i za hranicemi, takže nemožno tvrditi, že události ve Velkých Šuranech byly vyvolány agitací ze Slovenska.

Pan Mach prosí, aby bylo rázně zakročeno u maďarské vlády proti těmto událostem a aby byl zpraven o tomto zákroku zítra do 12. hod. do hotelu Wilson, aby mohl informovati pana předsedu slovenské vlády.

Zaznamenal:
Dr. Robert Flieder